

Landschapspark aan het einde van de wereld

Landschapspark Noordrand ligt ingeklemd tussen de A15 en woonwijk Carnisseland-Portland, op de grens van Rhoon en Barendrecht. Opdrachtgever Ontwikkelingsmaatschappij Midden-IJsselmonde (OMMIJ) wilde een parkachtig gebied met recreatiemogelijkheden voor de buurt. De speeltoestellen staan niet langs de paden, maar her en der verstopt tussen het kruidige gras, om kinderen deze zelf te laten ontdekken, en het struinen door het gras te stimuleren. „Ik zocht iets om de buurtbewoners van de paden af het park in te trekken.”

Hilke Floris
www.hosper.nl

Tekst Ralph Mens | Beeld Gerdien de Nooy

Het park heeft een landschappelijke uitstraling gekregen dankzij gebruik van bloemrijk grasland. Ontwerper Hilke Floris: „Ik wilde meer een landschap dan een park creëren. Dus geen afgebakende speeltuin in een park, maar gewoon overal spelen in het landschap, zonder onderscheid tussen toestellen en speelaanleidingen.”

Speeltoestellen liggen niet langs de paden, maar enigszins verstopt tussen het gras. Op deze manier worden kinderen gestimuleerd om door het gras te struinen. De beheerder heeft na verloop van tijd banen gemaaid en zo toch paden gecreëerd naar de toestellen.

Uitgangspunt voor het spelen in het park waren twee speelvoorzieningen; een skateplein op een eiland voor jongeren van 12 tot 18, en een speelvoorziening voor kinderen van 6 tot 12 nabij de woningen. De opdrachtgever deed geen uitspraken over de aard van het spelen. Wel was aangegeven dat het park zodanig kon worden ingericht dat de jeugd wordt uitgedaagd om te spelen, zonder dat het gebied direct als speelvoorziening is benoemd.

Ontwerper Hilke Floris van HOSPER landschapsarchitectuur en stedenbouw: „We hebben alles geïntegreerd tot een samenhangend gebied dat uitnodigt tot ontdekken en spelen. Dus geen afgebakende speeltuin in een park, maar gewoon overal spelen in het landschap, zonder onderscheid tussen toestellen en speelaanleidingen. Kinderen maken

dat onderscheid immers ook niet; die vlechten bloemen in het schommelnest en maken modderkastelen op de stapstenen.”

Oorspronkelijk was het een braakliggend terrein, bestemd als overgangszone, ter compensatie van de uitbreiding van de A15. Floris: „Het lijkt een beetje alsof de wereld hier ophoudt, het gebied ligt echt tussen de rand van de stad en de geluidswallen van de snelweg.”

Opdrachtgever OMMIJ gaf met name de beperkingen aan. Er was een beperkt budget, de bodem lag vol met leidingen en kabels, en aan de grondlichamen mocht men niet komen. „Naast de praktische randvoorwaarden hadden we te maken met een dominante infrastructuur. Een duidelijke visie was er vooraf niet. Daarom zijn we begonnen met kijken wat er is, en wat het gebied nodig heeft.

We wilden meer een landschap dan een park creëren. Het voelt als het begin van een groter gebied.”

De buurtbewoners hadden nauwelijks aanmerkingen op het ontwerp. Zij waren vooral blij dat er iets met het braakliggend terrein gebeurde. „Ik zocht iets om de buurtbewoners het park in te trekken. Het moest geen formele speeltuin worden of een aangeharkt park. Daarom staan de speeltoestellen bewust niet langs de paden, maar her en der verstopt tussen het gras, om kinderen deze zelf te laten ontdekken, en het struinen door het gras te stimuleren.”

Als we door het park lopen, blijkt de beheerder banen in het gras te hebben gemaaid naar de speeltoestellen toe. „De laatste keer waren dit nog een soort olifantenpaadjes. Blijkbaar wilde de beheerder dit toch accentueren.” Oorspron-

kelijk zou alleen rond de speeltoestellen worden gemaaid, en het gras van een trapveldje waar vier bomen fungeren als doelpalen. Aan de redelijke gave grasmatten te zien, wordt er nog niet erg veel gevoetbald.

De speeltoestellen, die door HOSPER zelf zijn uitgekozen, zijn gemaakt van robinia. Floris stelt dat er een paar jaar geleden nog niet zo heel veel keuze was qua speeltoestellen op gebied van 'natuurlijk spelen'. „Als je gewoon wat boomstammen en rotsen neerlegt, krijgen deze geen keurmerk. En de gemeente vraagt daar wel om. Daarom hebben we bij het water toch gekozen voor gekeurde stapstenen in plaats van gewone rotsblokken. Op het strandje liggen wel rotsen, maar die dienen niet expliciet als speeltoestel.”

Bomen

Uitgangspunt bij het inrichten van het gebied waren voor Floris de grondlichamen en de bomen. „Het was een vrij kale plek, je voelde je er niet geborgen.

Ik miste vooral bomen, enerzijds om de menselijke maat in het gebied terug te brengen, en anderzijds om de geluidswallen te verzachten.”

Door het hele park heen zijn krentenboompjes geplant. „Door de leidingen in de grond mochten de bomen niet te groot zijn. Vandaar dat we gekozen hebben voor krentenboompjes. Feitelijk zijn het heesters, maar als je ze op de juiste manier snoeit, kunnen ze zich tot bomen ontwikkelen. Daarbij geven ze vooral in het voor- en najaar kleur aan de omgeving.”

Daarnaast koos HOSPER vooral wilgen en meidoorns, en waar mogelijk lindes die wel groot kunnen worden. Verder bestaat het park uit bloemrijk gras. Rond de speeltoestellen is gekozen voor een plukmengsel, elders voor een bijmengsel. Verder zijn er clusters van heesters zoals vlier, duinroos en appelbes geplant, met name voor de biodiversiteit.

Naast de speeltoestellen en het strandje met water, ligt er een skatebaan op een eiland en is er een heuvel waar in de winter vanaf kan worden gesleed.

Het skatepark is ontworpen door 2MOVE. Floris zat in de selectiecommissie voor de skatebaan. „Uitgangspunt was dat de skatebaan in het landschap moest worden ingebed, en niet de uitstraling van een standaard baan met halfpipes moest krijgen. Ook mocht de skatebaan geen hangjongeren aantrekken.”

Voor de heuvel met sleemogelijkheden is van te voren goed gekeken naar de ideale afdaling. „Het moest niet te stijl en niet te vlak zijn. Door de zachte winters is de heuvel jammer genoeg nog niet in de praktijk uitgeprobeerd.”

Floris vindt het park als speelnatuur goed gelukt. „Het werkt zoals ik had gehoopt. Het gebied heeft een bepaalde ruigheid. Ook voelt het niet alsof bepaalde dingen er niet mogen.” Het enige wat ze jammer vindt, is dat er kleine maten krentenboompjes zijn aangeplant, terwijl het oorspronkelijke plan voorzag in grotere maten. „Deze bleken niet in grote aantallen op stam voorradig. Daarbij was het budget niet toereikend. Over tien jaar ziet het park er helemaal uit zoals het bedoeld was.” <

Noordrand

- ▶ **Locatie** Carnisselande-Portland, Rhoo-Barendrecht
- ▶ **Functie** Natuurlijk spelen in stedelijk gebied
- ▶ **Opdrachtgever** Ontwikkelingsmaatschappij Midden-IJsselmonde (OMMI)
- ▶ **Projectperiode** 2011-2013
- ▶ **Jaar van aanleg** 2012-2015, deelgebied met spelen in 2012-2013
- ▶ **Oppervlakte** 45 ha, deelgebied met spelen circa 2,5 ha
- ▶ **Ontwerp** HOSPER landschapsarchitectuur en stedenbouw, ism DG Groep
- ▶ **Aanleg** GKB Groep
- ▶ **Beheer** gemeente Albrandswaard
- ▶ **Bomen** basis van lindes en krentenboompjes op stam, af en toe wilg of meidoorn
- ▶ **Heesters** heestergroepen met egelantier, kruidvlier, duinroos en zwarte appelbes
- ▶ **Vaste planten** bloemrijk grasland

Gekozen is voor speeltoestellen van robinia. Volgens ontwerper Hilke Floris was de keuze in natuurlijke speeltoestellen een paar jaar geleden vrij beperkt; tegenwoordig is het aanbod veel ruimer. Kiezen voor natuurlijke materialen zoals boomstammen en rotsen geeft het probleem dat deze geen keurmerk hebben, iets wat gemeenten wel eisen.

Het strandje met water nodigt uit tot spelen, zwemmen en vissen. Het strandje was niet aangelegd met de bedoeling dat mensen er zouden zwemmen en zonnebaden, maar als speelaanleiding. Nu dat wel gebeurt, heeft de gemeente er een bord neergezet met de tekst 'Geen zwemwater. Zwemmen op eigen risico'.

Onder het schommelnest is zand aangebracht, afgezet met stootbanden. Floris wilde eigenlijk gewoon gras als ondergrond bij alle speeltoestellen, maar de regels voor een valdempende ondergrond lieten dat niet toe.

Op een eiland is het skatepark aangelegd, ontworpen door 2Move. Uitgangspunt was dat de skatebaan in het landschap moest worden ingebed. Ook mocht het skatepark geen hangjongeren aantrekken. Daarom is gekozen voor een niet-standaard skatepark met hoogteverschillen en plantvakken.

Onderdeel van het speelgebied is een trapveldje. Vier krentenboompjes op stam (Amelanchier lamarckii) dienen als doelpalen. Hier is een ander grasmengsel dan elders gebruikt; het gaat 'minder snel stuk'. Aan het gras te zien wordt er niet heel frequent gevoetbald op het veldje.